

הפורום השלישי למים:

מים לטבע ושיקום נחלים

הטכניון – 15 לינואר 2013

אודיטוריום ע"ש אלטורה – בנין מכון גרנד למחקר המים

מוסד שמואל נאמן, רשות המים ומכון גרנד למחקר המים מקיימים פעילות משותפת במגוון נושאים בתחום האסטרטגיה והמדיניות הקשורים למים. במסגרת זאת, הוקם "פורום המים". מטרת הפורום היא להוות במה לליבון וניתוח נושאים מרכזיים הקשורים לניהול משק המים. בהתאם לכך הפורום משמש גם כבמה לדיון וסיעור מוחות במסגרת תכנית האב ארוכת הטווח למשק המים אשר מסמך המדיניות שלה (גרסה 4) אושר לאחרונה (באוגוסט 2012) במועצת רשות המים. חלק מהנושאים בתכנית האב עברו גיבוש מתקדם יחסית וחלקם עדיין בתהליך גיבוש. תהליך גיבוש המדיניות הינו רציף ודינאמי ומתעדכן מעת לעת על פי מיטב הידע העומד לרשותנו בעת הזו. פורום זה הינו "אינטימי" במהותו ומהווה חלק מהמאמץ לליבון נושאים בשיתוף אנשי אקדמיה, בעלי עניין ומקבלי החלטות. הדיונים ב"פורום המים" מהווים מסגרת אקדמית/מקצועית המורכבת ממיטב המומחים במוסדות אקדמיים ומחקריים, ובגופים הממשלתיים/ציבוריים העוסקים בנושאים הקשורים ישירות ובעקיפין לנושא המים. דיונים אלה מהווים שלב חשוב בבחינה וניתוח מעמיק של הדגשים, הסוגיות והכיוונים העיקריים ויסיעו להתוות מדיניות ארוכת טווח למשק המים בישראל. הדיון הראשון של הפורום התמקד ב"מדיניות ניהול מערך הקולחים" והדיון השני ב"מים וחקלאות". את סיכום פורומים אלה ניתן להוריד [מאתר מוסד נאמן](#).

במפגש השלישי של פורום המים אנו מעלים לדיון את סוגיית "מים לטבע ושיקום נחלים". למפגש יוקדש יום מלא תוך שיתוף מיטב המומחים העוסקים בהיבטים שונים של מים לטבע, שיקום נחלים ויחסי הגומלין בין מים לצרכי ציבור וטבע ומים לצרכי אספקה ליתר המגזרים, יחסי גומלין בין ניהול נגר ומים לטבע, כלכלה סביבתית ויחסי הגומלין בין משרדי הממשלה, אקדמיה ונציגי המגזר השלישי.

חזון משק המים, המטרות, והמדיניות הנגזרת שנוסחו ורוכזו במסמך המדיניות- בתכנית האב ארוכת הטווח למשק המים (גרסה 4, הניתנת להורדה באתר רשות המים)¹, יוצרים את התשתית למדיניות העתידית של משק המים. בעיקרי המדיניות המופיעים בפרק החזון וכן בהמשך נקבע כי משק המים ישמש כגורם תומך במימוש יעדים לאומיים של מדינת ישראל (פיתוח והתיישבות, תעשייה, חקלאות, טבע ונוף, הסכמים אזוריים וכו').

במסגרת מדיניות המים לטבע חוזק מעמדו של הטבע כצרכן חשוב, שייקבל מים על פי צרכיו בכפוף להיצע וליכולת, והוא הוכר כצרכן מים שאינו פחות בחשיבותו ממגזרי צריכה אחרים (נושא זה ניתמך גם בחוק המים). נקבע ששיקום ושימור מערכות אקולוגיות התלויות במים יעשה בעיקר באמצעות שיקום מקורות המים הטבעיים. כמו כן הוצהר שבפיתוח תשתיות משק המים יוטמעו עקרונות סביבתיים, ויילקחו בחשבון גם עלויות חיזונית בניתוח עלות-תועלת של חלופות לביצוע פרויקטים הקשורים למשק המים. במסגרת מאזן משק המים לטווח תכנית האב (ובהיעדר עבודה כמותית מוסכמת בשלב זה באופן ציבורי ורחב שכן תוכנית האב למים לטבע נמצאת בראשיתה) הוגדרו כמויות המים שיוקצו לטבע ונוף, כצרכן מים: 10 מלמ"ש בהווה שיגדלו ל-50 מלמ"ש בשנת 2020 (כמויות אלה מתבססות על עבודה ראשונית שבוצעה באמצע שנות ה-90 עבור המנהלה לשיקום נחלי

¹ <http://www.water.gov.il/Hebrew/Planning-and-Development/Planning/MasterPlan/Pages/default.aspx>

ישראל דאז). בנוסף לכך, הוגדר שיוקצו עוד כ-30 מלמ"ש לפחות של קולחים ברמה גבוהה יחסית, בעיקר לנחלי ירקון ושורק. הוצהר שהטבע והנוף ייהנו מעבר להקצאות הישירות גם מעליית אחזרת שפיעות מים טבעיות במעיינות, עקב שיקום האוגר הטבעי.

במסגרת שיתוף פעולה ייחודי חברו יחד רשות המים, המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים להיגוי "תכנית אב למים לטבע" המגובשת בימים אלה. אשר מטרתה לתת ביטוי כמותי לצד עקרונות ניהול יישומיים אשר יבטיחו מימוש החזון.

מונח פיתוח בר קיימא משמעותו שאיפה לשמירת צרכי הדור הנוכחי מבלי לפגוע בצרכי הדור הבא (שוויון הזדמנויות תוך-דורי ובין-דורי בעיקר בהקשר של שמירת משאבי טבע) וכן שילוב מיטבי של שיקולי כלכלה, סביבה וחברה בקבלת החלטות. זאת, תוך מציאת איזון בין אינטרסים מתחרים. עקרונות אלו צריכים לבוא לידי ביטוי, בין השאר, בשיקום ושימור מקורות המים הטבעיים, בהבטחת אספקת המים לטבע, במניעת השפעות סביבתיות שליליות, ישירות ועקיפות.

ללא ספק מימוש כל יעדי חזון משק המים בתוכנית האב למים, ובתוכנית האב למים לטבע מעלים אתגרים רבים במיוחד בנושא של מציאת האיזון הנכון בין שיקולים כלכליים סביבתיים וחברתיים.

אנו מכנסים את פורום המים השלישי בכדי לדון באתגרים אלה. מטרתו, כאמור, היא להוות במה לליבון הקונפליקטים שעלולים לצוץ בין שימושים שונים לבין הטבע כצרכן מים ולמציאת עקרונות ליישוב קונפליקטים אלה.

הפורום, שיתקיים בטכניון (15.1.2013, אודיטוריום מכון גרנד למחקר המים), יחולק לשלושה מושבים בשלושה נושאים מרכזיים:

1. מים לטבע – מצב נוכחי ועקרונות המדיניות העתידית

2. עקרונות בשיקום נחלים

3. מים לטבע – קונפליקטים, מדיניות נדרשת ודרכי פעולה מוצעות.

בכל מושב יוצגו ההיבטים שאנו מעריכים שיש להתחשב בהם בעת שמגבשים עמדות או תכנית בהקשר לסוגיית המים לטבע. המציגים יתנו הרצאות קצרות וממוקדות לנושא. במהלך היום יתקיימו דיונים פתוחים לגבי הנקודות המרכזיות שהועלו במושבים ובסופו יתקיים פאנל מומחים שיבחן ויתמקד בנקודות העיקריות שהועלו במהלך היום כולו.

ההשתתפות בפורום אינה כרוכה בתשלום אך יש לאשר את ההשתתפות בדוא"ל: drora@sni.technion.ac.il

בברכה

ערן פרידלר	מיקי זיידה	אבי שביב
מרכז הפורום	רשות המים	מכון גרנד למחקר המים
מטעם מוסד נאמן		

הזמנה זו תשמש אישור כניסה לטכניון ביום המפגש

תכנית מפורטת

התכנסות והרשמה	8: 30-9: 00
דברי פתיחה – פרופ"ח ערן פרידלר, טכניון ד"ר עוזי לנדאו, שר האנרגיה והמים פרופ' עמרי רנד – מנכ"ל מוסד נאמן	9: 00-9: 30
מושב 1 - מים לטבע – מצב נוכחי ועקרונות המדיניות העתידית – יו"ר אבי שביב (טכניון)	
מצב הנחלים ותוכניות השיקום הנוכחיות – תמונה כללית – אלון זסק (מש. הגנת הסביבה)	9: 30-9: 50
מים לטבע מדיניות נוכחית ועתידית – זאב אחיפז, תמי שור, מיקי זיידה (רשות המים)	9: 50-10: 10
מתווה תכנית האב למים לטבע – שריג גפני (המר. האק. רופין, וחב. אביב), ניצן פרי (תה"ל)	10: 10-10: 30
הפסקת קפה	10: 30-10: 50
מושב 2 - עקרונות בשיקום נחלים – יו"ר קרלוס דוזורץ (טכניון)	
עקרונות אקולוגיים ביחסי גומלין מים – נחלים – סביבה מימית – אביטל גזית (אוני. ת.א.)	10: 50-11: 05
שיקום נחלים – מהו הזיכרון של הנחל – שי ארנון (אוני. ב.ג.)	11: 05-11: 20
שילוב דרישות אקולוגיות ושמירת המגוון הביולוגי – אבי אוזן (רט"ג)	11:20-11:35
קונפליקטים בניהול כלכלי של המים לטבע – ניר בקר (מכללת תל-חי)	11: 35-11: 50
דיון פתוח	11: 50-12: 30
ארוחת צהרים קלה	12: 30-13: 15
מושב 3 - מים לטבע – קונפליקטים ודרכי פעולה מוצעות – יו"ר ישראל גב (רשות המים)	
שאיבה ממקורות המים הטבעיים והשפעתה על שפיעת מעיינות וזרימה בנחלים – אלון רימר (המע. לחקר הכנרת, חי"ל)	13: 15-13: 30
ניהול משאבי המים הטבעיים ברמת האגן: הערך והחשיבות של שקיפות ושיתוף הציבור לאיזון בין אינטרסים מנוגדים – אורית סקוטלסקי (החברה להג. הטבע)	13: 30-13: 45
ניהול נחל – אתגרים ופתרונות (או פתרונות ואתגרים) – דויד פרגמנט (רשות נחל הירקון)	13: 45-14: 00
הנחל כתוואי ניקוז מול נחל "טבעי" עם פשט הצפה – השפעות על חקלאות וקרקע בסביבת הנחל – גיל אשל ורועי אגוזי (התחנה לחקר הסחף)	14: 00-14: 15
דיון פתוח	14: 15-15: 00
הפסקת קפה קצרה	15: 00-15: 20
פאנל מסכם המלצות למתכננים ומקבלי החלטות במשק המים – מנחה ערן פרידלר (טכניון)	15: 20-17: 00
אביטל גזית (אוני. ת.א.), שריג גפני (המר. האקד. רופין), אורית סקוטלסקי (חלה"ט), ניסים קשת (רט"ג), צבי רבהון (מש. החקלאות לשעבר), גדי רוזנטל (כיוון בע"מ), תמי שור (רשות המים)	